

Promišljanje o dilemi - komora vs udruga vještaka

I O profesiji

(isječak iz: Ž. Uhlir, *Utjecaj procesa certificiranja projektnih menadžera na razvitak projektnog menadžmenta u Republici Hrvatskoj*, magistarski rad na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, 2011.)

Riječ *profesija* dolazi od latinskog *professio* i označava zanimanje, poziv ili djelatnost, a uz profesiju se neodvojivo veže riječ profesionalac, i njegove inačice stručnjak ili ekspert.

Radi jasnijeg određenja profesije, potrebno je definirati pojam *zanimanje*. U tu svrhu preuzeti će se definicija zanimanja prema NKZ-u: “*Zanimanje je skup poslova i radnih zadaća (radnih mjesta) koji su svojim sadržajem i vrstom organizacijski i tehnološki toliko srodni i međusobno povezani da ih obavlja jedan izvršitelj koji posjeduje odgovarajuća znanja, sposobnosti i vještine. U državnoj statistici zanimanje podrazumijeva posao (radno mjesto) što ga obavlja osoba radi stjecanja sredstava za život.*”¹

Nastavno, daje se definicija profesije prema Wikipediji: „*Profesija je izraz kojim se opisuje nečiji posao, vokaciju ili zanimanje za čije je obavljanje potrebno specifično stručno obrazovanje i osposobljavanje. Osobe koje obavljaju takve poslove nazivaju se profesionalcima.*“² U navedenoj, jednostavnoj definiciji profesije naglasak je na: a) zanimanju, kao osnovnom sredstvu stjecanja dohotka, i b) na specifičnom stručnom obrazovanju i osposobljavanju, kao razlikovnom elementu među brojnim zanimanjima.

Primjera radi, navodi se i jedna od strukovnih definicija: “*Profesija je disciplinirana skupina pojedinaca koji se pridržavaju etičkih standarda i koji su prihvaćeni od strane javnosti kao posjednici posebnih znanja i vještina od priznatog obrazovnog tijela, a koja su proizašla iz istraživanja, obrazovanja i obuke na visokoj razini, i koji su spremni primijeniti svoja znanja i vještine u interesu drugih.*”³ U ovakvoj definiciji, naglašava se: a) postojanje i djelovanje po etičkim standardima, b) posjedovanje posebnih znanja i vještina, c) znanstveno utemeljenje, d) djelovanje u društvenu korist.

S obzirom na povećani broj definicija, potrebno je razmotriti povijesni razvitak, i teoretske misli vezane uz tematiku profesije. Prve profesije razvijaju se od 16. stoljeća iz zanimanja za koja je potrebno sveučilišno obrazovanje, i od tada postoje tradicionalne profesije koje predstavljaju: svećenstvo, pravo i medicinu, dok se nešto rijeđe spominju i vojna zanimanja. Poznavajući mogućnosti i dostupnost visokog školovanja u to vrijeme, može se zaključiti kako su predstavnici profesija zapravo postajali po rođenju, i temeljem toga uživali visoki društveni status, a ne zahvaljujući primjeni svojeg posebnog znanja i vještina. Upravo iz tih vremena proizlazi ekskluzivnost pripadanja nekoj profesiji i nastojanje da se postavi niz uvjeta kako bi se ograničio pristup, te pripadnici profesija odvojili iz mase, i na taj način osigurala moć i privilegije.

¹ Državni zavod za statistiku. (1998). *Nacionalna klasifikacija zanimanja*. Narodne novine br.111/1998

² Wikipedia (2010). *Profession*. <http://en.wikipedia.org/wiki/Profession>., pristupljeno:13.05.2010.

³ Professions Australia (2010). *Definition of a Profession*. <http://www.professions.com.au/Homepage.html>., pristupljeno:02.01.2011.

Razvitkom društva, a posebice u 19. i 20. stoljeću razvitkom tehnologije, priznate su nove profesije: arhitektura, inženjerstvo i računovodstvo. Trenutno stanje obilježava čitav niz zanimanja koja pretendiraju postati profesijama (npr. učiteljstvo, sestinstvo, bibliotekarstvo, socijalni rad...), dok s druge strane, nekim od tradicionalnih profesija ozbiljno se u javnosti preispituje status, i to posebice sa stanovišta etike rada.

Od svojih prvih pojavljivanja, profesije su predstavljale elitu i intelektualni razvojni potencijal društva. Današnji status profesija ovisan je o lokalnoj sredini koja se promatra. Tako je npr. u kanadskoj pokrajini Quebec, legalizirana 51 profesija s detaljno razrađenim procedurama za pristupanje pojedinoj profesiji, opisima djelatnosti i pripadnim etičkim kodeksima.⁴

Iz navedenog slijedi da pojam *profesija* nije niti malo trivijalan, te da svakodnevno laičko korištenje pojmova *profesionalac* - *amater* može u potpunosti zavarati. Profesionalcem se smatra izrazio stručna osoba u svojem zanimanju, ekspert, koja je primjereno svojem znanju nagrađena za svoj posao. Dakle, profesionalac ne mora biti pripadnik neke profesije. Dok je amater ona osoba koja posao obavlja bez naknade i/ili nije ekspert.

Ne mogu niti sva zanimanja biti profesije. Zanimanja imaju težnju prema rutini, i kroz rutinu se dolazi do povećanja kvalitete rada. Profesije, za razliku od zanimanja, u svom radu se ne koriste rutinom, jer rutina znači početak degradacije profesije odnosno deprofesionalizaciju. Profesionalna zanimanja, imaju osnove u teoretskim znanjima, i svakodnevni rad nije rutina nego rješavanje problema uz pomoć primjene teorije.⁵

Područje teoretske analize profesije nalazi se u sociologiji, kao akademskoj disciplini, koja se bavi istraživanjem društvenih uzroka i posljedica ljudskoga ponašanja. Sociolozi su istraživali karakteristike profesija, ali i procese profesionalizacije, tj. proces nastanka pojedine profesije ili pretvaranja određenog zanimanja u profesiju. U sociološkim analizama postoje četiri osnovna pristupa i njihove kombinacije: strukturalni, procesni, kauzalni i funkcionalni, koji se uglavnom isprepliću uz dominaciju jednog od njih.

Strukturalna analiza opisuje osnovne karakteristike socijalnog fenomena koji se istražuje. U takve analize spadaju svi oni radovi koji teže definiranju i opisivanju osnovnih karakteristika profesija.

Procesna analiza otkriva bitne procese koji se odvijaju u društvu. Takve analize odgovaraju na pitanje kako se zbivaju promjene, te koje pravilnosti postoje u promjenama. One ispituju kako profesije nastaju i što poduzimaju članovi različitih zanimanja da bi dosegli razinu profesije.

Kauzalna analiza odgovara na pitanja što je uzrok pojave nekog socijalnog fenomena. Ima različitih oblika, a u analizama profesije se često susreće povijesna analiza koja istražuje evoluciju povijesnih procesa i međusobnih odnosa profesija.

Funkcionalna analiza daje odgovore na pitanja vezana uz socijalne posljedice neke aktivnosti. Kao npr. djelovanje profesija i posljedice takvog djelovanja.

Kroz povijest, razni autori su primjenjivali različite metodološke pristupe istraživanjima profesije. Kako su se mijenjali društveni uvjeti, mijenjali su se pristupi i zaključci. Međutim, u novije vrijeme u općoj turbulenciji, sve češće se istraživanjima profesija bave i psiholozi, povjesničari, te općenito znanstveni istraživači.

⁴ Office des professions du Québec. (2009). *THE PRACTICE OF A PROFESSION GOVERNED BY A PROFESSIONAL ORDER*. Québec: Ministère de l'Immigration et des Communautés culturelles

⁵ Šporer Ž.(1990). *Sociologija profesija*. Zagreb: Sociološko društvo Hrvatske. str.17

Intenzivnija istraživanja profesija provedena su nakon II svjetskog rata i bila su usmjerena na određivanje karakteristika koja trebaju zadovoljiti zanimanja s preferencijom da postanu profesije. Takav pristup se naziva strukturalna analiza profesije. Strukturalna analiza dominirala je od 1915.god. kada je Abraham Flexner objavio članak pod imenom *Is Social Work a Profession?*, pa sve do 70-tih godina 20.st.

Jedan od češće citiranih sociologa nakon II svjetskog rata, Greenwood, daje sljedeće nužne karakteristike profesije:⁶

1. sustavno zaokružena teorija
2. stručni autoritet
3. institucionalno osiguranje
4. etički kodeks
5. specifična subkultura

Strukturalne analize zapravo su se bavile analizama tradicionalnih profesija i na temelju njih postavljale uvjete za zanimanja. Kao prve i najdugovječnije teoretske analize profesije, strukturalne analize su ostavile trajne korijene i u današnjem poimanju profesije, te će se u nastavku detaljnije opisati svaka Greenwood-ova karakteristika.

Ad.1) Sustavno zaokružena teorija, predstavlja osnovni razlikovni element između profesija i ostalih zanimanja. U fokusu se ne nalaze vještine, već poznavanje teoretskih osnova i njihova primjena u praksi. Daljnja istraživanja, razvitak teorije i usvajanje novih znanja pretpostavka je održanja i napredka.

Ad.2) Stručni autoritet ili autoritet profesionalca, proizlazi iz sustavno zaokružene teorije. Praktično djelovanje osnovano je na metodološki dosljedno primijenjenoj teoriji. Takav rad se naziva ekspertiza, a profesionalac ima monopol nad ekspertizom. Profesionalne privilegije zasnovane su na stručnom autoritetu, jer klijenti se ne mogu suprotstavljati ekspertizama koje imaju teorijsku i metodološku osnovu razumljivu samo profesionalcu. Odnosno, klijent može izabrati profesionalca, ali ne može ekspertizu, jer je ona jedinstvena i osnovana na teoriji. Uz ovu karakteristiku veže se potreba za dugotrajnim školovanjem, ne kraćim od onog potrebnog za stjecanje visokostručne diplome.

Ad.3) Institucionalno osiguranje, ili zaštita statusa profesije, sadrži ograničenja i privilegije. Pod ograničenjima se smatra kontrola pristupa. Provedba ograničenja, sastoji se u nadzoru same profesije nad obukom i kvalifikacijama potrebnim za članstvo. Privilegije se očituju kroz raspolaganje profesionalnom tajnom i profesionalnom kritikom, koja je raspoloživa samo članovima iste profesije. Institucionalno osiguranje profesije, nužno je osigurano državnim normama koje sankcioniraju odstupanje.

Ad.4) Etički kodeks, kao regulator, služi samokontroli normi profesionalne etike. Etički kodeks sastavljaju i održavaju stručne udruge. Samokontrola ima bitnu ulogu u autonomiji profesije. Na temelju teze da samo ekspert može nadzirati eksperta, slijedi da djelotvorna samokontrola i samodisciplina jedina može efikasno braniti profesiju od općeg društvenog uplitanja. Norme etičkog kodeksa sastoje se od onih koje reguliraju odnose između kolega unutar profesije, i onih koje reguliraju odnose između klijenata i profesionalaca. Profesionalna

⁶ Greenwood E. (1957). *Attributes of a profession*. Social Work. No.2., str.45-55

etika ističe altruizam ili obzirnost prema drugima, a ne uske sebične interese. Isto tako, odnosi među kolegama ne smiju se zasnivati na međusobnom natjecanju i reklamiranju, već na suradnji.

Ad.5) Specifična subkultura koju čine pripadnici profesije, očituje se u jedinstvenosti i posvećenosti djelatnosti. Po sociološkoj definiciji, subkultura je skup normi, vrijednosti i obrazaca ponašanja što razlikuje grupu ljudi od ostalih članova društva. Jednu od bitnih karakteristika profesije predstavlja tanka granica između radnog i privatnog života. Sve ranije navedeno uvjetuje iznimnu posvećenost profesiji i pridržavanje kodeksu ponašanja, a što se neminovno odražava na životni stil pojedinaca, koji tako čine grupu sa specifičnim zajedničkim interesima.

Strukturalne analize, i određivanje karakteristika, poslužile su odvajanju profesija od ostalih zanimanja i time stvorile zaštitu i elitizam za pripadnike profesija. Daljnjim razvitkom društva, 60-tih godina 20.stoljeća, koje se u prvom redu očituje u dostupnosti visokog obrazovanja, a odmah zatim razvojem informativnih medija i time dostupnosti informacija, javlja se pritisak raznih zanimanja da dosegnu status profesije.

Prema broju citata karakterističan evolucijski pristup, i to na eksperimentalnim osnovama, predstavio je Wilensky. Njegov pristup predstavlja procesnu analizu profesije. U svojim razmatranjima, Wilensky polazi od pretpostavke da će vrlo malo zanimanja doći do statusa profesije, te da bi se trebalo fokusirati na faze profesionalizacije. Proučavajući 18 karakterističnih zanimanja u SAD, uspoređivao je tradicionalne profesije, novije profesije i zanimanja koja imaju neke pretpostavke da bi mogle postati profesije. Usporedbe su rađene u dijelu socijalne povijesti promatranih zanimanja. Na osnovama tih usporedbi determinirane su sekvence u nizu događaja koje su karakteristične u razvoju profesije. Prema njegovim istraživanjima postoji pet faza profesionalizacije nekog zanimanja:⁷

1. *obavljanje određenog zanimanja u punom radnom vremenu*
Npr. bolesnici su oduvijek zahtijevali njegu, ali tehnički i organizacioni razvitak te njege kreirao je sestinstvo kao zanimanje u punom radnom vremenu, time sestinstvo nije ostalo na razini usporedne djelatnosti.
2. *među prvim fazama se nalazi obrazovanje*
Uočena je nužnost uspostavljanja sustava obrazovanja za to zanimanje na sveučilišnoj razini kroz fakultetske programe, akademske titule i istraživačke programe zbog širenja baze znanja. Istraživanje je pokazalo da je u većini priznatih profesija organizirano obrazovanje predhodilo priznanju profesije, i to akademsko obrazovanje, dok kod onih zanimanja koje još nisu dosegle taj status postoji obrnuti odnos.
3. *osnivanje profesionalnih udruga*
U potrebi za zajedničkim nastupom i traženjem rješenja za podizanje kvalitete i etičnosti poslovanja, nositelji zanimanja se udružuju i uz to često mijenjaju ime svojeg zanimanja, kako bi mu dali na većoj važnosti.
4. *zakonska zaštita monopola na uporabu određenih vještina i pružanje usluga*
Zakonska zaštita predstavlja osnovni cilj u slučaju kada kompetencije nisu jasno razgraničene od drugih zanimanja. U tu svrhu služe licence, certifikati i ovlaštenja za obavljanje poslova.
5. *razrada i usvajanje formalnog etičkog kodeksa*
Prema provedenim istraživanjima Wilensky zaključuje da su tradicionalne profesije

⁷ Wilensky H.L. (1964). *The professionalization of everyone?*. American Journal of Sociology. Vol.70. No.2., str.137-158

etički kodeks usvojile na kraju procesa, dok novije profesije i ona zanimanja koja su još u fazama priznanja, etičke kodekse donose uglavnom na početku.

Općeniti je zaključak da se u procesu profesionalizacije, pritisak za priznanjem profesije pokreće od onih aktivnosti koje ovise o pripadnicima dotičnog zanimanja, i time se daje na znanje drugim zanimanjima i profesijama da se okupira dio općeg znanja i vještina.

Slijedom takvog pristupa moguće je odrediti novu grupu zanimanja – poluprofesije. Poluprofesije predstavljaju zanimanja koja prolaze kroz faze profesionalizacije u nastojanju da podignu standarde svoje struke, i izbore se za jedinstven položaj svojih članova.

Na Wilensky-eva istraživanja, 20-tak godina kasnije Abbott daje ozbiljne kritike. On tvrdi da je Wilensky-eva teorija površna, pa čak i s pogrešnim pretpostavkama.⁸ U istraživanju, Abbott-a zaokupljaju dubinska pitanja za koja tvrdi da Wilensky ne daje odgovore, već samo svojom analizom prikuplja artefakte, a uz to i većina bitnih pretpostavki nije potvrđena u praksi. Abbott-ova pitanja glase: Kako se razvijaju profesije? Kako se one međusobno odnose? Što određuje vrstu posla koju obavljaju? Kada i zbog čega su nam važni eksperti? Iz tih pitanja slijedi sistemska teorija koja uglavnom objašnjava što se zbiva kada su profesije već uspostavljene.

Kroz svoje istraživanje, Abbott analizira 130 zanimanja iz SAD i Britanije (podijeljeno u grupe: profesije, podprofesije i ostala zanimanja), te na samom početku istraživanja uspostavlja redosljed od osam značajnih događaja u razvoju profesije:⁹

1. Prva nacionalna profesionalna udruga
2. Prva legislativa za licenciranje, pod okriljem državne uprave
3. Prvi profesionalni ispiti
4. Prve profesionalne škole, odvojene od drugih profesija
5. Prvo akademsko školovanje
6. Prvi etički kod
7. Prvi nacionalni časopis
8. Prva školska akreditacija (SAD), ili certifikacija od strane udruga (Britanija)

80-tih godina 20.st, cijeli niz istraživača, teoretičara i znanstvenika bavi se sličnim pitanjima koje postavlja Abbott. Zamjetan je stalan trend porasta radova iz te problematike, a prevladavaju radovi na temu povijesne sociologije profesije i kritike prema profesionalnom djelovanju u suvremenom društvu, kao i pitanja vezana uz odnos znanja i moći.¹⁰

Tako Friedson svoja razmatranja o znanju i moći kroz profesije, objavljuje pod znakovitim imenom „*Professional Powers*“.¹¹ Poznata izreka *znanje je moć*, dolazi do izražaja u punom svojem smislu kroz istraživanja profesije. Jedno od pitanja koje se nameće glasi: Tko prenosi i primjenjuje znanje? Friedson tvrdi da su upravo profesije prenositelji znanja u današnje vrijeme.¹² Polaganje prava na dio ljudskog znanja osnov je za opstanak profesije. Svoj društveni legitimitet i moć, profesije baziraju na monopolizaciji znanja. A pravo raspolaganja znanjem štiti se sistemom potvrda, tj. diplom ili certifikatom.

⁸ Abbott A. (1988). *The System of Professions*. Chicago: The University of Chicago Press., str.16

⁹ Ibid. str.16

¹⁰ Šporer Ž. op.cit.pod 5, str.7-11

¹¹ Friedson E. (1986). *Professional Powers*. Chicago: The University of Chicago Press.

¹² Ibid., str.16

Koliko su profesije važne za ljudsko društvo, pokazuje količina i širina objavljenih znanstvenih radova i publikacija vezanih uz teme profesije. Osim toga profesije se neprestano istražuju. Dolaskom 21. stoljeća traže se novi pristupi.

Svoje znanstveno istraživanje pod nazivom „*Science for the Professions*“, Nolin započinje traženjem nove teorije profesije.¹³ Od početaka analize profesije, A.Flexnera iz 1915.god., nakon strukturalnih i procesnih analiza, te nakon razmatranja profesija u socijalnom kontekstu, Nolin se u 2008.god. vraća na pitanje određenja profesije. Dosadašnja pitanja koja su se istraživala glasila su: Što je profesija? Kako nastaje profesija? Kako djeluju profesije? Nolin-ovo krucijalno pitanje glasi: „*Kakvo djelovanje profesija je društvu potrebno?*“¹⁴ Pogled na opću kvalitetu, te uvjeti za one koji bi to trebali omogućiti, prema Nolin-u:¹⁵

Što je najbolje za društvo? Ja imam jednu ključnu riječ za razumijevanje tog pitanja a to je: kvaliteta. Mi želimo drugačije društvene procese, stručne savjete, zdravstvenu zaštitu, raspravu o rizicima, pravnom sistemu, financijskom sistemu, informacijskom sistemu, obrazovanju, itd., a da bi radilo najbolje što može. U stvari, mi želimo da kvaliteta tih procesa stalno raste. Kako bi se to desilo, mi trebamo proizvesti radnike znanja u svim sektorima društva. Mi im također trebamo dati određenu količinu moći kako bi prakticirali svoju dobru prosudbu, kako bi to znanje imalo utjecaja na društvo.

Nakon ekstrakcije osnovnih problema koje su ranije teorije i analize profesije ostavile neriješene, Nolin znanstveno-istraživačkim pristupom daje odgovore i određuje temeljne karakteristike koje bi zanimanje trebalo posjedovati kako bi doseglo status profesije:¹⁶

1. najmanje tri godine akademskog obrazovanja;
2. doživotno obrazovanje;
3. postojanje profesionalne udruge.

Navedene karakteristike se vrlo dobro same objašnjavaju, a posebnost prema povijesnim uvjetima za profesije pronalazi se u:

- a) jednostavnosti, kako za primjenu prema zanimanjima koje teže postati profesije, tako i u različitim kulturnim sredinama;
- b) razlikovnim elementima prema ostalim zanimanjima koji se ostvaruju na bitnim društvenim pitanjima, a ne na tradiciji, stusu pripadnika ili mistici;
- c) uvođenju cjeloživotnog obrazovanja kao nužnosti za praćenjem struke i na taj način isporukom kvalitetne usluge;
- d) naglasak na pripadnike profesije kao na radnike znanja.

Dosezanje navedenih karakteristika, moguće je za svako zanimanje kroz proces profesionalizacije, što zapravo znači kroz proces povećanja kvalitete djelovanja. Ovakav pristup je krajnje racionalan. Traži se samo ono bitno, a to je kvaliteta. S druge strane, za ono

¹³ Nolin J. (2008). *Science for the Professions*. University of Boras . Report No.4. str.9

¹⁴ Ibid., str.25

¹⁵ Ibid., str.35

¹⁶ Nolin.op.cit. pod 13, str.31

što nam je bitno, za to smo se spremni odricati. Dakle, slijedi da isporučioi kvalite zavrijeđuju nagradu. Tako da pitanja društvenih povlastica i statusa, za pripadnike profesije, dolaze sama, ali tek kao posljedica primjene znanja i vještina u kvalitetnom djelovanju. S obzirom na današnje turbulentno vrijeme, puno brzih promjena u svim društvenim područjima, profesije kao nositelji znanja imaju iznimno veliku ulogu, kakvu su zapravo oduvijek i imale, samo se kroz povijesne uvijete mijenjao pristup.

Može se zaključiti da nema razloga da se broj profesija ne povećava. Čim više zanimanja dosegne uvjete kvalitetnog djelovanja, uz pomoć svojih radnika znanja, a da pri tome osnuje i svoje udruge, koje će donijeti svoje etičke kodekse, i to zbog sebe, a ne zbog vanjskog nužnog uvjeta, time će društvo u cjelini više napredovati.

Neka zanimanja nastoje desetljećima doseći priznanje profesije, kao npr. sestrinjstvo. To zanimanje je sustavno, korak po korak ostvarivalo pretpostavke profesionalizacije.

Medicinske sestre u Republici Hrvatskoj, započele su svoju profesionalizaciju osnivanjem svoje udruge 1926.god., koja pod nazivom „Hrvatska udruga medicinskih sestara“ djeluje od 1995.god., a iste godine pokrenut je i časopis „Sestrinjski glasnik“, uz permanetno organiziranje seminara i objavu stručnih članaka, te članstvo u međunarodnim organizacijama.

Slijedeći važan korak u profesionalizaciji odigrala je državna uprava, i to u prvom redu donošenjem *Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Zakona o sestrinstvu* iz 2003.god. Temeljem tih zakona definira se uloga i odgovornost medicinske sestre, te određuje sustav obrazovanja. Nadalje, navedeni zakoni omogućili su osnivanje Hrvatske komore medicinskih sestara. A kroz Komoru se, između ostalog, provodi i trajno usavršavanje medicinskih sestara.

Drugi važan korak učinilo je pristupanje Hrvatske Bolonjskom procesu. Studij sestrinstva u Hrvatskoj, prema odredbama novog Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, može trajati najmanje tri godine, uz mogućnosti nastavka studija na četverogodišnjim i petogodišnjim specijalističkim studijima.¹⁷ Tako je *Večernji list* od 01. lipnja 2010.god. u svojem članku pod naslovom „*Fakultetske diplome medicinskih sestara nakon 90 godina*“, zabilježio svečanu promociju prvih diplomantkinja iz *Menadžmenta u sestrinstvu*.

U navedenom primjeru, ključnu ulogu u procesu *bottom up* profesionalizacije sestrinstva, odigrala je državna uprava svojim intervecionizmom, ali na kraju procesa. Slični koncepti profesionalizacije provode se u Britaniji, za razliku od Republike Njemačke u kojoj prevladava koncept *top down* prema kojem profesionalizacija započinje intervencijom države.

¹⁸

¹⁷ Zdravstveno veleučilište (2005). *Profesionalizacija sestrinstva u Hrvatskoj*. Opatija: Zbornik radova, str.81

¹⁸ Neal M., Morgan J. (2005). *The professionalization of everyone?*. European Sociological Review. Vol.16. No.1., str.9-16

II Umjesto zaključka

*Odvjetnička komora je profesionalno udruženje odvjetnika. U mnogim državama Ministarstvo pravosuđa detaljno zakonom uređuje primitak i položaj odvjetnika u odvjetničkoj komori. Odvjetnici u Hrvatskoj moraju po zakonu biti članovi Hrvatske odvjetničke komore, a ujedno su i članovi odvjetničkog zbora mjesta u kojem obavljaju odvjetničku djelatnost. U drugim državama pravo propisivanja uvjeta za primitak u odvjetničku komoru imaju same odvjetničke komore. Primjer takvog uređenja je Ujedinjeno Kraljevstvo i Inns of Court.*¹⁹

*Komora je samostalna strukovna organizacija koja čuva ugled, čast i prava ovlaštenih arhitekata, odnosno ovlaštenih inženjera, promiče, zastupa i usklađuje njihove zajedničke interese pred državnim i drugim tijelima u zemlji i inozemstvu te skrbi da ovlašteni arhitekti, odnosno ovlašteni inženjeri savjesno i u skladu sa zakonom i javnim interesom obavljaju svoje poslove i pri tome štite i unapređuju hrvatsku graditeljsku baštinu i krajobrazne vrijednosti.*²⁰

*Udrugu mogu osnovati najmanje tri osnivača, i to poslovno sposobne fizičke osobe i pravne osobe. Upisuju se u Registar udruga Republike Hrvatske koji vode uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave i Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba kojima se, prema sjedištu udruge, podnosi zahtjev za upis u registar.*²¹

Jedna od bitnih razlika između komore i udruge se nalazi u načinu osnivanja. Komore se osnivaju zakonom kojim se uređuje predmetna djelatnost. Ujedno se uvjetuje pripadnost predmetnoj komori kao uvjet za obavljanje te djelatnosti. Za svaku djelatnost može postojati samo jedna komora u jednoj državi. Na komoru se prenose stegovne mjere prema pripadnicima komore, i na taj način profesionalizira djelatnost, jer o radu profesionalaca sude samo pripadnici iste profesije.

Za razliku, udruge se mogu osnovati u neograničenom broju, i njihov rad ne propisuje zakon o pripadnoj djelatnosti. Navedeno ostavlja širok operativni prostor i smanjuje profesionalnu kontrolu nad radom pripadnika udruge. O radu pripadnika jedne udruge, može suditi pripadnik neke druge udruge. Navedeno implicira nesigurnost pripadnika udruge, ali i nesigurnost korisnika usluga, jer kriteriji rada i ocjene tog rada ne mora biti ujednačen između raznih udruge.

Ono što se u zapadnom svijetu naziva profesionalna udruga, u našim uvjetima predstavlja komoru, tj. kompaktnu, strukturiranu, zakonom osnovanu, jedinstvenu i samostalnu strukovnu organizaciju, koja štiti njene pripadnike i garantira kvalitetu rada prema korisnicima usluga.

Umjesto zaključka, valja se podsjetiti na ranije navedena promišljanja o uvjetima profesionalnog rada, i potrebu odvajanja profesija od zanimanja.

¹⁹ Wikipedija: http://hr.wikipedia.org/wiki/Odvjetni%C4%8Dka_komora

²⁰ ZAKON O ARHITEKTONSKIM I INŽENJERSKIM POSLOVIMA I DJELATNOSTIMA U PROSTORNOM UREĐENJU I GRADNJI, čl. 83, NN 152/08

²¹ Ured za udruge: <http://www.uzuvrh.hr/stranica.aspx?pageID=10>